

VIPnet d.o.o.
pp 470, HR - 10 002 Zagreb
Vrtni put 1
HR – 10 000 Zagreb

Tel +385 1 46 91 091
Fax +385 1 46 91 099
E-mail office@vipnet.hr
www.vipnet.hr

MB: 1402633
Žiro: 484008-1100341353

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije
Jurišićeva 13
HR-10 000 ZAGREB

Zagreb, 20. listopada 2009.

PREDMET: Prijedlog Odluke o uvođenju Sustava pokazatelja – SPOK
- javna rasprava

Poštovani,

Nastavno na otvaranje javne rasprave na temu „Prijedlog Odluke za javnu raspravu o uvođenju Sustava pokazatelja – SPOK kao elektroničkog načina prikupljanja podataka o tržištu elektroničkih komunikacija“, ovim putem dostavljamo naše komentare.

VIPnet d.o.o. (u nastavku Vipnet) kao operator javne pokretne i nepokretne komunikacijske mreže u potpunosti pozdravlja inicijativu pokretanja javne rasprave na temu uvođenja sustava pokazatelja SPOK. Naše mišljenje je da je Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (u nastavku: Agencija) u potpunosti prepoznala potrebu za efikasnijim provođenjem postupka prikupljanja podataka o tržištu elektroničkih komunikacija, usklađivanja procedura i definicija, smanjivanja mogućnosti zlouporaba, kao i povećanja operativne izvrsnosti u provođenju iste. Svjesni smo da je tržište elektroničkih komunikacija živo tržište i da se svaki dan mijenja i u skladu s time pozdravljamo inicijativu Agencije da se u bitnome unaprijedi način prikupljanja podataka od operatera koji bi za sve korisnike izvješća o tržištu elektroničkih komunikacija bio prihvatljiviji i jasniji. U tom pravcu bismo istaknuli da bi ovo vrijeme možda mogli iskoristiti na način da se usklade sve definicije za popunjavanje traženih podataka kako bismo svi mi, koji dostavljamo podatke, bili ujednačeni u tumačenju traženih definicija.

Vipnet se zalaže za što je moguće veći stupanj automatizacije procedura za prikupljanje podataka o tržištu elektroničkih komunikacija kako bi se smanjila količina razmijenjene pisane dokumentacije te samim time i zajamčila veća sigurnost dostupnih i/ili dostavljenih podataka. U tom smislu potrebno je razmotriti koja je dokumentacija zaista nužna za razmjenu podataka, te uvesti jednostavne načine dvosmjerne komunikacije i izvješćivanja operatora od strane Agencije o početku i završetku procesa prikupljanja podataka, putem elektroničke pošte i putem web portala.

Ovdje želimo istaknuti da proces prikupljanja podataka koji Agencija predlaže nije moguće apsolutno automatizirati, na razini osjetno višoj od sadašnje. Naime, činjenica je da svaki operator ima na zaseban način obrađene i pohranjene podatke unutar različitih vlastitih sustava i platformi te se podaci koji se dostavljaju Agenciji još dodatno ručno obrađuju, logički povezuju i prilagođavaju formi i izračunu kojeg traži Agencija, prije nego se dostave u Agenciju. U takvim okolnostima smatramo da je gotovo tehnološki nemoguće osmisliti jedinstvenu i potpuno automatiziranu aplikaciju za generiranje podataka koja bi se eventualno instalirala u sustavima elektroničke komunikacijske mreže svakog operatora. Ukoliko bismo kao rezultat ove javne rasprave imali odluku o uvođenju ovakvog načina sustava pokazatelja to bi nas dovelo do bitnog odgađanja finalne implementacije SPOK-a na neodređeno razdoblje uz nastanak neplaniranih i nepoznatih troškova. Jednako tako smatramo izuzetno bitnim za napomenuti da u slučaju odluke da se u sustavima operatora implementira aplikacija razvijena od strane Agencije, da bi sve troškove trebala snositi Agencije, kako inicijalne troškove implementacije tako i sve druge troškove vezane uz nadogradnju te aplikacije.

Iz tih razloga Vipnet je mišljenja da bi proces prikupljanja podataka najjednostavnije tekao putem web sučelja, na način da je Pristup sučelju za integraciju operatora (Web servisu – tehničko sučelje za komunikaciju između udaljenih računala pomoću XML poruka SOAP protokolom), dozvoljen samo ovlaštenim operatorima s ovlaštenih IP adresa definiranih na vatrozidu (firewall) Agencije uz obavezno korištenje imena i zaporce. Operatori će Web servisu pristupiti preko javne IP adrese u domeni Agencije. Pristup SPOK-u ne bi bio dopušten s ostalih IP adresa na Internetu. Na razini 'prijenosa' korisničko sučelje realizirano Internet preglednikom koristilo bi isključivo SSL (Secure Sockets Layer – komunikacijski protokol za kriptiranje prijenosa podataka) enkripciju za vrijeme rada radnika iz Agencije (https://). Web servis 'Sustava pokazatelja - SPOK' također koristio bi isključivo SSL enkripciju kod razmjene podataka između lokalne aplikacije operatora i 'Sustava pokazatelja – SPOK'. Operator bi dostavljao IP adresu s koje će pozivati web servise centralnog test sustava te IP adresu s koje će pozivati web servise produkcijskog sustava.

U Odluci stavku II. piše „Sustav pokazatelja – SPOK“ sastoji se od središnjeg informatičkog sustava u domeni Agencije i lokalnih sustava u domeni operatora elektroničkih komunikacija. Ukoliko se usklade mišljenja svih zainteresiranih strana da način prikupljanja i analize podataka tržišta elektroničkih komunikacija bude implementiran na način kako je gore opisano, mišljenja smo da ne postoji opravdana i/ili obrazložena potreba za izradom lokalnih sustava u domeni operatora javnih komunikacijskih mreža, što bi bilo pozdravljeno od strane svih sudionika u ovom procesu, budući da u vrijeme recesije sigurno nitko nije spreman za dodatna ulaganja. U skladu s time, bilo bi opravdano da se operatorima naknade nastali troškovi prilagodbe, budući će operatori morati uložiti dodatni trud u prilagodbu novom načinu dostavljanja podataka, umjesto da operatori snose dodatne troškove implementacije od strane Agencije ili trećih strana.

Također, slobodno smo skrenuti pozornost na još nekoliko nedefiniranih pitanja, kao što su:

- pitanje standarda i formata datoteke koju operator popunjava?
- da li bi bilo omogućen pristup podacima koji su ranije dostavljeni Agenciji?
- da li bi postojala mogućnost ispravke ranije dostavljenih podataka?
- da li bi bio omogućen pristup ranije objavljenim podacima od strane Agencije?
- da li bi postojala mogućnost naknadnog slanja ili ispravljanja podataka, koje u traženom roku operator nije bio u mogućnosti isporučiti Agenciji djelomično ili u cijelosti iz objektivnih razloga?

Iskoristili bismo ovu priliku te bismo još jedanput skrenuli pažnju na nužnost izrade jasnih i jednoznačnih definicija svih traženih podataka koji se redovito dostavljaju u Agenciju. Mišljenja smo da bi postojanje definicija ujednačilo kriterije izračuna ili dobivanja svih usporedivih podataka svih operatora na istom tržištu, što bi u svakom slučaju bitno povećalo konzistentnost kumulativnih i ukupnih tržišnih pokazatelja te da bi tako ujednačeni podaci dali jasniju sliku stvarnog stanja na elektroničkom komunikacijskom tržištu.

Također, kao najvažnija korist za nacionalno tržište elektroničkih komunikacija temeljem uvođenja predmetnog sustava pokazatelja je i promptna obrada i prikazivanje ukupnih tržišnih statistika i njihova javna objava na Internetnim stranicama Agencije.

Bitno je omogućiti da, nakon što se postigne razumijevanje o svim potrebnim elementima i funkcionalnostima sustava, te formatima izvještaja, operatorima bude omogućeno potrebno vrijeme za testiranje i prilagodbu internih procedura od najmanje tri mjeseca.

Vjerujemo da će ova javna rasprava rezultirati prihvatljivim rješenjem za sve sudionike na tržištu elektroničkih komunikacija.